

O »nekoristnem« znanju

Napisali naj bi članek o šoli, se pravi o ustanovi, ki naj bi mladim generacijam posredovala osnove človeškega znanja. To da živimo v skrajno pragmatični dobi. V času, ko ljudje gledajo predvsem na neposredno korist, na takojšen učinek, na rezultat. To ugotavlja marsikdo in marsikdo je to opazil predvsem pri sedanjih generaciji najstnikov in najstnic. To so izredno praktični, konkretni ljudje, ki se ne zgubljajo po stranpoteh, ki jim ideologija ne pomeni širnega polja kresanja idej in stališč, ampak le osebno prepričanje, ki spada v sfero individualnega zanimanja, a ga ne gre obravnavati v širšem okviru. Vsakdo naj skrbi zase in amen, torej. To je, vsaj tak vtis imamo, filozofija sedanjega časa. Tak pristop ima obenem svojo pozitivno plat, saj le v redkih primerih opažamo ostrine in nezmernosti ali znake nestrpnosti do drugače mislečih. To pa je tudi velika stvar, da človek o nekaterih stvarih lahko govori, ne da bi ga argument skoraj čustveno prizadel.

Veliko znakov nam kaže na ta pojav, ki se seveda odraža tudi v šoli. Vsi govorimo o zastarelosti programov, o tem pišejo strokovnjaki, v šolo naj bi se vedno bolj uvažala raba sodobnih računalnikov, pouk alternativnih ved, kot so sociologija, ekonomija, tehnično znanje itd. Veliko je govora o temeljiti preosnovi višjih srednjih šol, zrelostnih izpitov itd. Šola naj bi torej res pripravljala mladino na nove potrebe sodobne, že postindustrijske družbe, katere gospodarstvo postaja vedno bolj kraljestvo najrazličnejših storitev in uslug. Sodobna družba rabi tehnike, najrazličnejše izvedence v računalniških vedah; to, kar imenujemo humanistični predmeti, pa izgublja na tisti vlogi, ki so jo ti predmeti stoletja ohranili v zahodni kulturi. To je dejstvo in kaže, da gre za nepovratno pot.

Nič čudnega zato, da se dijaki sami sprašujejo: »Kaj mi rabi latinščina?« in to resni dijaki, ki ne »zabušavajo«. Goto-vo je, da živimo v drugih časih in da znanje klasičnih jezikov ne pomeni istega, kot je to bilo v času srednjega veka ali humanizma.

Da pa lahko danes govorimo o človeškem znanju pred 2000 leti, se lahko zahvalimo prav ljudem, kot so bili Erazem Rotterdamski in drugi humanisti. Vendar če je bil to čas razcveta vere v znanje latinščine in grščine, ne smemo pozabiti, da smo prav v tem času, se pravi pred približno 450 leti dobili v Evropi prve knjige v narodnih jezikih, tudi v slovenskem. »In potem?«

dalje na 2. strani ■

Med prijatelji v Kataloniji

V glavnem mestu Katalonije Barceloni se je v nedeljo, 11. maja, zaključil II. mednarodni kongres o katalonskem jeziku. Katalonščina je romanski jezik, ki se je oblikoval že zelo zgodaj v jugovzhodni Španiji. Ohranil in razvija se je vzporedno z bogato katalonsko kulturo vse do danes. Kongres je imel med glavnimi cilji tudi uveljavitev katalonščine na vseh ravneh v deželi. Zgodovina ni bila Kataloncem naklonjena, saj so jih sosednji, večji narodi večkrat tlačili. Za Katalonce pa je bila posebno huda diktatura generala Franca, ki je prepovedala rabo katalonskega jezika v civilnem in verskem življenju. Šele po njegovi smrti je prišlo do preobrata in je katalonščina spet postala uradno priznani jezik. Treba je poudariti, da je vseskozi ostala globoko zakoreninjena med ljudstvom in prav zato je niti tako hudo zatiranje ni moglo iztrebiti.

Prvi kongres o katalonskem jeziku se je odvijal ob začetku tega stoletja, ko so Kataloncem zasijali boljši dnevi, čeprav za krajši čas. Drugi kongres pa je bil prirejen, kot rečeno, v trenutku, ko katalonščina pridobiva na veljavi tako doma kot v svetu. Nujno je sedaj, so poudarjali na kongresu, da se vsak Katalonec zaveda važnosti ohranitve in razvoja svojega materinega jezika. Kongres je imel tudi ta cilj, da v Kataloncih vzbudi ljubezen do njihovega jezika, da katalonskemu narodu vlije poguma in ponosa ter da pripomore k njegovemu vsestranskemu osveščanju.

Kongres je bil velika manifestacija oziroma niz manifestacij, ki je trajal skoraj eno leto. Prišel se je v lanskem oktobru. Od takrat se je zvrstilo nešteto konferenc, seminarjev, kulturnih prireditev itd., ki

jih je povezovala rdeča nit katalonskega jezika in kulture. Od konca meseca aprila so v raznih krajih, kjer živi katalonski narod, delovale komisije, ki so se ukvarjale z različnimi temami: s sociologijo jezika, šolstvom, pravnimi aspekti uporabe katalonščine, z njenim mestom v sredstvih javnega obveščanja in v novih tehnologijah, povezanih z uporabo jezika itd. Zaključna faza pa je bila od 8. do 11. maja, ko sta se med drugim odvijali srečanje literatov ter mednarodno srečanje univerzitetnih študentov katalonščine. Prvega se je od naše manjšine udeležil pisatelj Boris Pahor, drugega pa predstavnik Mladinske sekcije SSk David Slobec in Damijan Terpin, ki sta bila povabljeni na ta kongres skupaj s predstavniki drugih mladinskih organizacij, ki so včlanjene v Mladini evropskih narodnostnih skupnosti (MENS). Program, ki se je odvijal pod geslom »Katalonščina, jezik kulture in bodočnosti«, je bil natrpan s seminarji, predavanji in kulturnimi prireditvami. Udeležilo pa se ga je, poleg članov MENS, nekaj stotin univerzitetnih študentov, ki študirajo katalonščino doma ali drugod po svetu.

Tuje goste je zadnji dan sprejel predsednik katalonske vlade Pujol, s katerim so se predstavniki Mladinske sekcije SSk tudi osebno seznanili in mu predložili današnje stanje naše manjšine. Predsednik pripada stranki Convergencia, ki je narodna stranka z absolutno večino glasov v katalonski deželi. Njena mladinska sekcija, Juventud nacionalista de la Catalunya, pa ima stike z Mladinsko sekcijo SSk že od lanskega seminarja MENS v Švici.

dalje na 2. strani ■

Predsednik B. Mikulič predstavil svoj program beograjskemu parlamentu

Novi predsednik jugoslovanske vlade Branko Mikulič je te dni predstavil v beograjskem parlamentu vladni program za prihodnje štiriletno obdobje. Povedal je, da se v bistvu nadaljuje stabilizacijska politika, ki jo je začela izvajati že vlada Milke Planinc, a je oblasti niso mogle dosledno izpeljati.

Mikulič je podčrtal, da mora Jugoslavija povečati proizvodnjo in pomnožiti izvoz. Potrebuje namreč večji dotok deviz, da lahko odplačuje hude dolgove. Znotraj Jugoslavije naj bi premagali avtarhičnost republik in pokrajin ter ustvarili enotno

tržišče. Potrebna je tehnološka prenova. Ker pa bo težko doseči nova posojila, bo treba pritegniti tuje naložbe za večja podjetja, za manjše delovne enote pa naj bi uporabili prihranke domačega prebivalstva in zdomcev. Posebno pozornost naj bi posvetili kmetijstvu, da bi se lahko odpovedali vsakemu uvozu živil. Končno je predsednik jugoslovanske vlade omenil bistveni doprinos turizma.

Glede zunanje politike je poudaril načela neuvrščenosti in dobrososedskih odnosov. Pri tem pa je omenil težave z Albanijo zaradi Kosova in z Bolgarijo ter Grčijo zaradi makedonskega vprašanja.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 25. maja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Slovenske popevke; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Vesele sanje«, radijska igra; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Prva repriza: Stanislav Lem - Mario Uršič: »Magellanov oblak«, znanstveno-fantastična nadaljevanja v 8 delih; 15.25 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditve; 17.00 Športne novice; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 26. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Ženski zbor in moški zbor »Vasilij Mirk« s Proseka in Kontovela; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz šolskega sveta; 15.00 Otroški kotichek: »Glasbene pravljice«; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester »Luka Sorkočević« iz Dubrovnika; 18.00 Kmetijski tednik.

■ TOREK, 27. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Zgodovina je vedno že svoja lastna zgodba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Komorni orkester »Luka Sorkočević« iz Dubrovnika; 18.00 Milojka Žižmond: »Nočni gost«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 28. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Moški zbor »Andrej Paglavac« iz Podgore in mešani zbor »Sv. Jernej« z Opčin; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 »Čarobni globus«; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Literarne podoobe: Pravljičica na Slovenskem; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 29. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska popevka; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ne prezimol; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: XVI mladinski pevski festival v Celju: Dekliški zbor Glasbene mladine iz Osijeka in mešani mladinski zbor srednjih šol iz Kopra; 18.00 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov.

■ PETEK, 30. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »I cantori di Santomio« in Vokalna skupina iz Gradca; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 31. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v goriškem Avditoriju: violinistka Hae-Sun Kang, pianistka Véronique Foursin; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Etnično, nacionalno in razredno v sodobnih družbah: Sociološki pogledi; 15.00 Otroški kotichek: »Kaj je na koncu sveta?«; 16.00 Zgodovina je vedno že svoja lastna zgodba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Harmonikarji iz razreda Loredane Hočevar na podružnici Glasbene matice na Proseku; 18.00 Dramska vetrovnica: Stanislav Lem - Mario Uršič: »Magellanov oblak«, znanstveno-fantastična nadaljevanja v 8 delih; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Po katastrofi v Černobilju

Dopisni član sovjetske Akademije znanosti, podpredsednik Zavoda za jedrsko načrtovanje Emeljanov, ki velja za enega izmed očetov jedrske centrale v Černobilju, je na tiskovni konferenci v Moskvi izjavil, da nesreča ne bo spremenila sovjetskih jedrskih načrtov. Tudi če nimajo takih betonskih zaščitnih plasti, kot jih imajo reaktorji na Zahodu, so sovjetske jedrske elektrarne po njegovih besedah zelo varne. Zahodne varnostne ukrepe je celo kritiziral in dejal, da v primeru katastrofe nobena zaščita ne pomaga. Zakaj je prišlo do požara v Černobilju, še ni jasno. Nujno pa je vsekakor izboljšanje preventivnih ukrepov.

0 »nekoristnem« znanju

■ nadaljevanje s 1. strani

Strinjamo se torej, da danes pouk klasičnih jezikov ne more imeti istega cilja ali smisla, kot ga je imel v tistih časih, naše splošno znanje namreč ni več odvisno od tega. Veliko več nam »daje« učenje tujih jezikov, drugih ved, tehničnih usposabljanj. Prav gotovo tudi drži, da znanje humanističnih predmetov ali zgodovine filozofije, zgodovine, verouka ali drugih socialnih ved, samo po sebi gotovo ne izboljša človeka. Mogoče mu le nakazuje drugačna zanimanja, a ne nujno.

In vendar je tudi v »nekoristnem« znanju nekaj veselja. Koliko tega »nekoristnega« znanja nam pomaga, da razumemo nekatere trditve, ki jih beremo, nekatere besede, ki jih objavljajo časopisi, nekatere pojme, ki jih srečujemo vsak dan.

Majhno je veselje, če zna človek povedati nekaj več o Oidipu, ko je govora o Freudu in o oedipovem kompleksu, ali o Antigoni, ko beremo Smoletovo dramo. Majhno je, pravimo, to zadoščenje, nikomur koristno, vendar le drži, da ni važno poznati te stvari do podrobnosti, zdijo pa se nam zanimive in potrebne, kajti osmišljajo tudi ostalo človeško znanje in človeško življenje sploh. Osnovne probleme vsakega človeka rešuje namreč posameznik vsake generacije, od pradavnine dalje.

M. T.

O položaju na prizadetem področju je Emeljanov dejal, da je zdaj precej dober. Reaktor ne ogroža več okolja, nadaljuje pa se kopanje rovov za hlajenje pod reaktorjem, kjer znaša temperatura še vedno kakih 700 stopinj.

V Černobilju so medtem na delu radijsko vodeni stroji. Gre za robotske buldožerje in druge stroje, ki odmikajo ruševine in si kopljejo pot proti reaktorju. Tam je radioaktivnost še tako velika, da človek ne more zraven. 19-tonski traktor z bagrom, ki so ga nalašč za to reševalno akcijo izdelali v rekordnem času pod Uralom in so ga prepeljali na kraj nesreče z letalom, na primer upravlja s pomočjo radijskih valov tehnik, ki je 150 metrov daleč v posebnem oklopnem vozilu.

Glede ljudi, ki so ob nesreči utrpeli najhujše zdravstvene posledice, ni novosti. Izraelski kirurg, ki je s sovjetskimi in ameriškimi kolegi sodeloval pri presaditvah kostnega mozga, je ob povratku v Izrael povedal, da so žal v Moskvi zamudili nekaj dragocenih dni. Kljub presaditvam je stanje nekaterih pacientov brezupno, zato se bo število žrtev žal še povečalo.

To je tudi mnenje ameriških kirurgov, ki so pod vodstvom dr. Galea imeli tiskovno konferenco. Po njegovih besedah je huje okuženih 300 ljudi. 13 jih je umrlo, število žrtev pa se bo pomnožilo. Na podlagi izkušenj z bombardiranjem na Japonskem je zdaj od 50.000 do 100.000 sovjetskih prebivalcev v nevarnosti, da v prihodnjih letih občutijo kako posledico sevanja. Zato bodo v mednarodnem okviru dolgoročno pregledovali zdravstveno stanje prebivalstva.

Ameriški strokovnjaki so medtem spremenili mnenje o tehnološki višini sovjetske jedrske elektrarne. Po zadnjih podatkih so ugotovili, da černobilske naprave ne zaostajajo za ameriškimi, tudi kar zadeva varnostne ukrepe. To pa je še povečalo zaskrbljenost strokovnjakov, saj pomeni, da se kaj podobnega lahko pripeti tudi v Združenih državah.

—o—

DAROV IN PRISPEVKI

D. M. iz Trsta je daroval v tiskovni sklad N. L. 10.000 lir.

Med prijatelji v Kataloniji

■ nadaljevanje s 1. strani

Njeni predstavniki so se udeležili tudi kongresa Mladinske sekcije SSK, ki je bil v Nabrežini v lanskem aprilu. Stranki in mladinski organizaciji imata zelo slične politične poglede, zato se bo njihovo sodelovanje v bodoče najbrž še okrepilo.

Kongres o katalonskem jeziku so skupno priredile vse katalonske organizacije in stranke. Bil je izraz enotne želje vseh Kataloncev po ohranitvi in razvoju svojega jezika in kulture, v duhu miru in prijateljstva med narodi. Po ulicah Barcelone so v tem času bili izpostavljeni napisi z vabilom domačemu prebivalstvu, naj vedro odpre vrata prijateljem, ki govorijo druge

jezike. Eden izmed napisov se je nanašal »na dva milijona prijateljev, ki govorijo slovensko«.

Velik uspeh kongresa so podčrtali na zaključni okrogli mizi, ki je bila v benediktinskem samostanu Santes Creus. Ugotovili so, da se je prireditve v okviru kongresa udeležilo nad 200.000 ljudi. Tako rekoč ves svet se je prek vabljenih gostov seznanil s stvarnostjo v Kataloniji in še posebej s katalonskim jezikom in kulturo. Navezani so bili prijateljski stiki med gostoljubnimi domačini in gosti z vsega sveta, ki prav gotovo pomenijo tudi prispevek k miru in prijateljstvu med narodi.

D. T.

Proti jedrskim centralam

Nasprotniki jedrskih central v Švici se pripravljajo na novo ljudsko glasovanje. Organizatorji napovedujejo, da bodo konec poletja začeli zbirati podpise, ki so potrebni za razpis referenduma. Po švicarskih zakonih je treba zbrati najmanj sto tisoč podpisov. 21. junija bodo priredili množično protestno manifestacijo, na kateri bodo zahtevali zaprtje obstoječih jedrskih central.

Prejšnji teden je predsednik švicarske konfederacije v nekem intervjuju izjavil, da nesreča v jedrski centrali pri Černobilu v Ukrajini ne bo vplivala na obstoječi švicarski energetski načrt. Omenjena katastrofa bo po vsej verjetnosti okrepila vrste nasprotnikov jedrske energije, vendar je povpraševanje po energiji v Švici tolikšno, da je treba zgraditi še šesto jedrsko centralo. Takó je naglasil predsednik švicarske konfederacije.

Mednarodni dan otrok

Kakih deset tisoč osnovnošolskih otrok je 19. t.m. v Rimu praznovalo Mednarodni dan otrok. Gre za pobudo Mednarodnega sklada Združenih narodov za pomoč otrokom. Še posebej želi opozoriti svetovno javnost na lačne in zapuščene otroke tretjega sveta.

Kakih 5.000 otrok je pozdravil papež Janez Pavel II. na Trgu sv. Petra, kamor je pritekel tudi egiptovski maratonski tekač Omar Khalifa z gorečo baklo in posebnim sporočilom za sv. očeta.

Še širše srečanje je bilo na vrtu Angelskega gradu, kjer so lacijski osnovnošolci prikazali izsledke šolskih raziskav o kmečki omiki in o izrinjenosti. Tudi predsednik republike Cossiga je s poslanico pozdravil pobudo in poudaril zaslužnost Unicefa za blagor revnih in lačnih otrok, na katere bi morali vsi pomisliti in jim pomagati.

Maratonec Khalifa bo v naslednjih dneh sodeloval pri podobnih pobudah v Parizu, Bruslju, Varšavi, Budimpešti, Helsinkih, Bonnu, Amsterdamu in Dublinu. Na koncu ga bosta sprejela glavni tajnik Združenih narodov De Cuellar

Slovenska skupnost je podelila odličja

Na 5. kongresu Slovenske skupnosti, ki je bil 10. t.m. v Gorici, so prejeli odličja:

Z Goriškega:

Albin Sirk, član bivše komisije Cassandro in zaslužni javni delavec; Viktor Prašnik, zaslužni kulturno-prosvetni delavec; Zora Piščanc, pisateljica in kulturna delavka; Remo Devetak, dolgoletni občinski svetovalec v Sovodnjah; v spomin Emilu Valentinčiču, zaslužnemu političnemu in kulturnoprosvetnemu delavcu; Mirko Špacapan st., prvi deželni predsednik SŠK; Dušan Brajnik, zaslužni javni delavec.

S Tržaškega:

Laura Abrami, ravnateljica in večkratna kandidatinja; Zala Besednjak, zaslužna podpornica samostojnega političnega nastopanja; Janko Jež, bivši ravnatelj, urednik in občinski svetovalec ter odbornik v Nabrežini; Karlo Guštin, dolgoletni svetovalec na Repentabru; Just Lavrenčič, prosvetni delavec in večkratni kandidat; Alojz Milič, dolgoletni svetovalec na Repentabru; Ivo Kralj, dirigent in večkratni kandidat; v spomin Stani Kopitar, prosvetni delavki še iz časa fašističnega zatiranja; Stanko Skrinjar, šolnik in sindikalist ter

večkratni kandidat; Milan Ražem, zaslužni javni delavec iz dolinske občine; Ladi Rebula, dolgoletni občinski svetovalec v Zgoniku, Stanislav Soban, šolnik in sestavljallec osnutka SŠK za globalno zaščito; Marta Požar, prosvetna delavka in aktivistka; Maks Šah, bivši ravnatelj in zaslužni politični ter kulturni delavec; Mario Zahar, večletni svetovalec v Dolini; Bogomil Zobec, večletni občinski svetovalec v Dolini in Miro Žigon, dolgoletni svetovalec v Zgoniku.

Iz videmske pokrajine:

Salvatore Venosi in Mario Garjup za 10-letno skrb za slovenski pouk v Kanalski dolini in za njuno kulturno-prosvetno delo, Božo Zuanella kot predstavnik slovenskih Čedermacev in župnik na Trinkovem Trčmunu.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

C. Goldoni

PRIMORSKE ZDRAHE

Režija Boris Kobal

v petek, 23. maja, ob 9.30 v Kulturnem domu v Trstu

Deželni kongres KPI

Za novega deželnega tajnika komunistične partije je bil ob sklepu 3. deželnega kongresa komunistov Furlanije - Julijske krajine potrjen Roberto Viezzi. Star je 40 let in je diplomiral iz socioloških ved. Delegati so v celoti odobrili njegovo poročilo, ki ga je podal v petek, 16. t.m., in na njegovi podlagi in ob upoštevanju prispevkov, ki jih je prinesla obsežna debata, sestavili sklepno listino. V njej predlagajo ostalim političnim silam takojšnje demokratično soočanje in sestavo novega deželnega odbora, ki naj temelji na načelu programskega soglasja in demokratične alternative. V tem preobrazbenem procesu vidijo komunisti svoje glavne sogovornike v socialistih, naprednih katoliških silah ter v naravovarstvenih, mirovnih, združnih

in drugih ljudskih gibanjih. Dosedanjemu deželnemu vodstvu očitajo, da je bilo neučinkovito v odnosih z državo in v gospodarski politiki ter da ni znalo reformirati deželnih aparatov.

Cilj svoje politične akcije vidijo komunisti v gospodarski, družbeni, kulturni in politični prenovi. V ta namen objavljajo vrsto predlogov, ki izhajajo iz spoznanja, da je treba ovrednotiti poslanstvo, ki ga ima Furlanija - Julijska krajina zaradi svoje zemljepisne lege. Od tod predlog o uresničitvi nejedrskega področja na deželnem ozemlju v okviru uravnovešene in nadzorovane razorožitve, predlog o napredku kulture miru in sožitja ter predlog o priznanju vloge obmejne dežele Furlaniji-Julijski krajini. Na gospodarskem področju se komunisti zavzemajo za programsko politiko, ki naj ovrednoti okolje in teritorij.

Pomemben je tudi odstavek, ki se tiče manjšinskega vprašanja, na kar so med debato zlasti opozarjali slovenski delegati. Sklepna listina se zavzema, da bi končno zagotovili slovenski manjšini pravice, ki jih jamči ustava. V ta namen je treba odobriti zakon o celoviti zaščiti, ki naj bi upošteval pričakovanja same manjšine. Ovrednotili pa naj bi obenem tudi manjše jezikovne skupnosti.

V 68-članski deželni komite in v 15-člansko nadzorno komisijo je bilo izvoljenih devet slovenskih delegatov, kar bi ustrezalo približno desetim odstotkom celotnega števila. Novoizvoljeni člani so Jurij Canciani, Aleksandra Devetak, Boris Iskra in Edvin Švab. Potrjeni pa so bili tudi dosednji člani: Ivan Bratina, Miloš Budin, Jelka Gerbec, Pavel Petričič in Stojan Spetič.

Kaj meni »lovec na naciste«

V Avstriji se je povečal pojav antisemitizma, krivdo za to pa ima nič manj kot Judovski svetovni kongres. Tako je izjavil Simon Wiesenthal, po vsem svetu poznani »lovec na naciste«, njegova izjava pa je v zvezi z avstrijskimi predsedniškimi volitvami, ki se bodo obnovile v začetku junija in pri katerih je glavni favort Kurt Waldheim, nekdanji glavni tajnik Združenih narodov. Proti Waldheimu je bila sprožena gonja, češ da je bil med vojno kot nemški oficir zapleten v nacistične zločine.

V tej smeri se je ostro izpostavil Judovski svetovni kongres, kateremu Wiesenthal zdaj očita, da je njegova dokumentacija premalo osnovana. »S svojimi izjavami je ta organizacija porušila vzdušje

dobrih odnosov med avstrijskim prebivalstvom in med judovsko skupnostjo v njegovi sredi«, je pribil Wiesenthal, ki se boji, da bo treba zdaj čisto nanovo vzpostavljati zrahljane odnose, prav kot ob koncu druge svetovne vojne.

Wiesenthal ne trdi, da je Waldheim nedolžen, prepričan pa je, da je gonja proti njemu premalo dokumentirana in da bo to dejstvo kvarno vplivalo na odnose v avstrijski domači skupnosti. »Lovec na naciste« posebej očita Judovskemu svetovnemu kongresu, da se je v svojih izjavah poslužil tudi groženj; znana je namreč izjava, da se bo Avstrijecem še dolgo opletalo, če si bodo za državnega poglavarja izvolili Kurta Waldheima.

Vsestransko uspeli izlet Slovenske skupnosti na Koroško

Devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti se je letos po 10 letih vrnila h koroškim rojakom. Tokrat je bil glavni namen potovanja spoznavati življenje in težave naše narodne skupnosti. V Celovcu so nas pred Mohorjevo knjigarno počakali predstavniki slovenskih organizacij z dr. Grilcem na čelu. Medtem ko so si izletniki ogledali Celovec, je delegacija devinsko-nabrežinske sekcije, katero je vodil župan Brezigar, sestavljali pa so jo še Breclj, Dolhar in Terčon, imela krajše srečanje s predstavniki slovenskega političnega in kulturnega življenja na Koroškem. Potrjena je bila potreba po večjih stikih med obema skupnostima, saj so razmere in cilji, za katere delujemo, skupni in si z izmenjavo izkušenj lahko stvarno pomagamo.

Po kosilu v lepi slovenski restavraciji smo se odpravili na Kostanje, kjer smo si ogledali sedež kulturnega društva Drabosnjak, ki je veren dokaz delavnosti in trdživosti našega človeka, saj so si domačini iz starega skednja uredili lep sedež, kjer je muzej Drabosnjakovih del in kjer se delno na odprtem še vedno predvaja znani Pasijon, ki so ga prvič predstavili pred skoraj 200 leti.

Domači vodič nas je po poti sproti seznanjal s kulturno zgodovino Koroške in z

lepimi kraji, po katerih smo se vozili. Obiskali smo nato Svatne, kjer nas je pred domačijo Miklove Zale čakal sedanji hišni gospodar, ki nam je izrekel dobrodošlico z domačim žganjem in moštom.

Odšli smo nato v gostilno Dobernik v Št. Jakobu v Rožu. Tam smo se nastanili za prenočišče, med večerjo pa so nam domača dekleta prijetno pela domače motive.

Poseben užitek je pomenil nedeljski obisk staroste naših kiparjev Franceta Goršeta, ki nas je prijazno sprejel na svojem lepem domu v Svečah in nam razkazal svojo res edinstveno galerijo, kjer so razstavljena njegova najbolj značilna dela. Z umetnikom smo se zadržali v prijetnem pogovoru precej časa, medtem ko je del izletnikov obiskal sv. mašo.

Zapustili smo tako Koroško in s prihodom v Slovenijo preko Ljubelja se je končal kulturni del programa. Na Lescah nas je ob letališču čakalo dobro kosilo in športna letala, ki so popeljala skupino »najhrabrejših« nad Bled, Bohinj in sam Triglav. Lepo vreme in večšina pilotov, ki so nas sproti seznanjali s kraji, katere smo preletali, sta poletu dali edinstven čar. Kdor ni letel, si je lahko ogledal blejski muzej, nakar smo skupno odpotovali proti domu, kamor smo se zadovoljni vrnili v večernih urah.

Skozi deset let devinsko-nabrežinska sekcija redno prireja spomladanski in jesenski izlet za svoje člane in prijatelje. Vsi obiski so vezani na spoznavanje naše ožje in širše domovine in zato je politični pomen teh potovanj še važnejši. Prav je, da bi tudi druge organizacije posnemale to našo delovno sekcijo, saj se prav na izletih, ko za dalj časa živimo skupaj, poglobljata in utrjujeta medsebojno prijateljstvo in poznanje.

n k

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

C. Goldoni

PRIMORSKE ZDRAHE

Režija Boris Kobal

PREDSTAVE NA PROSTEM:

v torek, 27. t.m., ob 21. uri na dvorišču Prosvetnega doma na Opčinah

v sredo, 28. t.m., ob 21. uri na dvorišču zadruga »Kulturni dom« na Proseku

v četrtek, 29. t.m., ob 21. uri v borovem gozdiču v Mačkoljah

v petek, 30. t.m., ob 21. uri na Hribenci v Borštu

MEDPARLAMENTARNA KOMISIJA SE ZANIMA ZA MANJŠINSKO PROBLEMATIKO

Problematika Slovencev v Italiji je bila zelo pomembna točka pogovorov, ki jih je imela v ponedeljek, 19. t.m., medparlamentarna komisija za deželna vprašanja s predstavniki dežele Furlanije-Juljske krajine v Trstu. Komisijo vodi znani komunistični senator Armando Cossutta.

Komisija je začela dvodnevni obisk v deželi, ki jo je v torek, 20. t.m., popeljal na potresno področje v Furlaniji. Ta delovna skupina obeh vej parlamenta obravnava deželno problematiko in načrtuje tudi reforme deželnega ustroja. Položaj spoznava z neposrednimi ogledi in obiski.

V ponedeljek dopoldne se je komisija, v kateri so predstavniki vseh političnih skupin, sestala z deželnim odborom. Popoldne sta bila na vrsti predsedstvo deželnega sveta in komisija načelnikov svetovalskih skupin. Za konec je bilo še srečanje z enotno slovensko delegacijo, ki so jo zastopali Iskra, Jevnikar, Udovič, Tuta in Maver. Slovenski predstavniki so obrazložili in utemeljili zahtevo po globalnem zaščitnem zakonu. Predstavniki komisije, predsednik Cossutta, podpredsednik Melandri in člani Grbčeva, Dujany ter Moschini, pa so postavili nekaj vprašanj o obravnavani temi. Cossutta je zagotovil, da bo komisija posredovala pristojnim oblastem slovenska stališča. Povedal je tudi, da je bil govor o zaščitnem zakonu tudi pri vseh prejšnjih srečanjih tega obiska v Trstu.

SEMINAR O MANJŠINSKIH ŠOLAH

Inštitut Gramsci dežele Furlanije-Juljske krajine je te dni priredil mednarodno srečanje na temo: odnosi med narodnostmi in vloga šole na obmejnih področjih: izkušnje v deželah severnega Jadrana. Zasedanje se je pričelo v dvorani Bachelet na pravni fakulteti tržaške univerze. Uvodoma je nastopil profesor Francescato s tržaškega vseučilišča, profesorica Inka Štrukelj s sociološkega inštituta ljubljanske univerze je nato poročala o šolah narodnih manjšin. Nastopila sta nato profesor Luciano Monica, član Unije Italijanov iz Istre in z Reke, ter profesor klasičnega liceja Trubar v Gorici, prof. Karlo Černic.

Seminar se je nadaljeval na ravni delovnih skupin na sedežu Inštituta Gramsci. V časnikarskem krožku sta govorila o vprašanjih manjšinskih šol Ciril Zlobec in ravnatelj Evropskega centra za vzgojo Aldo Visalberghi.

Množično srečanje srednješolcev

Dijaško obmejno srečanje Primorske je preraslo prvotne okvire in postalo resnično množično srečanje srednješolcev z obeh strani Primorske. To je dokazal 14. DOSP, ki so ga priredili v soboto, 17. t.m., v Kopru. Nad 2 tisoč dijakov se je pomerilo v 16 športnih panogah in osmih kulturnih zvrsteh. Prvič so bili prisotni tudi dijaki šol z italijanskim učnim jezikom iz Trsta in Gorice. Tudi to dejstvo predstavlja nov pomemben korak k poglobljanju prijateljstva med mladimi ne glede na družbeno ureditev, v kateri živijo, in jezik, ki ga govorijo. O tem je bilo dokaj govora tudi na okrogli mizi, ob kateri so se dijaki porazgovorili o življenju in problemih sodobne družbe.

Prvo mesto si je na skupni lestvici zagotovil Koper, ki je zbral 344 točk. Na drugem mestu so slovenske tržaške šole, ki so lani gostile DOSP. Naši srednješolci so zbrali 284 točk. Na tretje mesto pa so se uvrstili dijaki italijanskih srednjih šol iz Gorice. Slovenski goriški dijaki so zasedli deveto mesto in zbrali 146 točk.

Tekmovanje je potekalo v 16 športnih panogah in osmih kulturnih zvrsteh. Med temi gre omeniti kviz o poznavanju del pisatelja Fulvia Tomizze. Za najboljše poznavalce romanov Fulvia Tomizze so se izkazali dijaki slovenskih tržaških šol pred italijanskimi, oziroma slovenskimi dijaki iz Kopra.

Prihodnji 15. DOSP, ki ga bodo proslavili s posebno knjižno izdajo, bo v Gorici.

Volitve za jusarske odbore

15. in 16. junija bodo volivci Banov, Barkovelj, Bazovice, Lonjerja, Padrič, Proseka, Rocola, Škednja, Opčin in Medje vasi imeli volitve za ustanovitev vaških jusarskih odborov, katere predvideva zakon številka 278 iz leta 1957.

Te volitve so bile v Medji vasi že pred sedmimi leti ter jih v naši deželi in državi sklicujejo redno tam, kjer je jusarsko imetje tesno povezano z življenjem in gospodarstvom vaških skupnosti, kar jim o-

mogoča, da avtonomno upravljajo svoje jusarsko imetje.

S prehodom iz kmetijske v industrijsko družbo se je spremenila tudi vloga jusarskih zemljišč, ki so v veliki meri izgubila svojo primarno funkcijo (od paše in stelje do drv) ter prevzele sekundarno vlogo oziroma vlogo splošne javne koristi, namenjena gradnji raznih javnih infrastruktur, kot so ceste, ljudske gradnje, športni in drugi objekti.

NOVICE

UMRL GLASBENIK ŠVIKARŠIČ

V Ljubljani je v soboto, 17. t.m., umrl znani slovenski zbiralec koroških ljudskih pesmi in njih prireditelj, skladatelj in glasbeni pedagog Zdravko Švikaršič. Preteklega 13. februarja je dočkal 101. leto starosti.

Rodil se je v Žvabeku na Koroškem kot sin organista in odlične cerkvene pevke. Učiteljske je končal v Celovcu in učiteljeval na podeželju. Ob koncu prve svetovne vojne se je znašel na delu Koroške, ki je prešla pod Jugoslavijo, na Jezerskem. Ostal je v Sloveniji in nadaljeval z učiteljskim poklicem, pozneje pa s službo profesorja glasbe v Kranju in Ljubljani. V slovenskem glavnem mestu je končal konservatorij.

Od zgodnje mladosti do visoke starosti je bil naravnost zaljubljen v koroške ljudske pesmi, ki jih je zbral za tri zvezke zbirke Koroške slovenske narodne pesmi.

KONCERT ZA MIR V ASSISIJU

V baziliki sv. Frančiška v Assisiju je bil 17. t.m. koncert za mir. Dirigiral je Uto Ughi. K slovesnosti sta bila povabljeni sovjetski in ameriški veleposlanik v Italiji. Lunkov je spregovoril v korist miru in razorožitve, odločno pa je obsodil način poročanja o jedrski nesreči v Černobilu. Holmes, ki je zastopal ameriškega veleposlanika Raabba, je poudaril, da kljub vsem težavam tudi tako srečanje, kot je bilo v Assisiju, priča o volji po dialogu in miru. Obema diplomatoma so predstavniki asiške bazilike izročili vabilo za Reagana in Gorbačova, da bi se sestala v umbrijskem mestecu, ki je že samo po sebi simbol prizadevanja za mir. Prisotni so bili še notranji minister Scalfaro, predstavniki vseh italijanskih strank, kardinal Oddi in krajevni zastopniki.

KONGRES HRVAŠKIH KOMUNISTOV

V Zagrebu je bil 10. kongres Zveze komunistov Hrvaške. Dosedanji predsednik Špiljak je poudaril, da družbena protislovja in gospodarske težave zadnjega obdobja krepijo sovražne sile, komunisti pa so opustili prvotno vdanost v usodo in se odločajo za aktivno premagovanje težav. Špiljak je tudi spregovoril o svobodi, veroizpovedi in o spoštovanju verskih izbir prebivalstva. Vendar je istočasno obtožil del katoliške Cerkve na Hrvaškem, da se zavzema za klerikalno nacionalistična stališča.

ALTISSIMO — NOVI TAJNIK PLI

Za novega tajnika italijanske liberalne stranke je bil izvoljen Renato Altissimo. Poslanec Altissimo je star 46 let. Rodil se je v Portogruaru in je diplomiral iz političnih ved. Prvič je bil izvoljen za poslanca pred 16 leti. Bil je tudi namestnik glavnega tajnika liberalne stranke. Za ministra je bil imenovan v Cossigovi vladi, ko je prevzel resor za zdravstvo. Isto ministrstvo je vodil za časa prve in druge Spadolinijeve vlade.

Tržaški odvetnik Sergio Trauner bo v osrednjem vodstvu liberalne stranke še dalje odgovarjal za vprašanja krajevnih ustanov.

ZSKD je podala obračun dela

V Števerjanu je bil v soboto, 17. t.m., 26. redni občni zbor Zveze slovenskih kulturnih društev, v katero je včlanjenih 64 društev iz tržaške, goriške in videmske pokrajine. Občni zbor je potekal v znamenju dveh velikih duhov slovenske kulture, Primoža Trubarja in Simona Gregorčiča. Letos poteka 400 let od Trubarjeve smrti in 80 let od smrti goriškega slavčaka, Simona Gregorčiča.

Na začetku občnega zbora je gledališka igralka Mira Sardoč podala nekaj Gregorčičevih pesmi, nato pa so podelili priznanja posameznikom in nekaterim društvom. Med posamezniki so prejeli priznanja za življenjsko delo Mirko Kapelj, Karlo Boneta, Vanko Delpin, Stanko Mislej, Drago Petaros in Olga Šonc. Priznanja za požrtvovalnost na področju kulture so prejeli Marina Černetič, Karel Ferletič, Vesna Tul in Aljoša Zerjal. Za izredne dosežke v obdobju med obema občinama zboroma so prejela priznanje naslednja društva: Kulturno društvo Igo Gruden v Nabrežini, Kulturno društvo Fran Venturini od Domja, Beneško kulturno društvo Rečan, Mladinska gledališka skupina Tabor mladih in Kulturno društvo Vesna, Slovenska komisija pri javnem večnamenskem kulturnem središču v Ronkah.

Sledilo je daljše poročilo predsednika Marka Kravosa, ki je obrazložil delovanje zveze v obdobju od zadnjega občnega zbora ter hkrati na glas razmišljal o vsebini kulturnega dela med našo slovensko narodno manjšino. Občni zbor so nato pozdravili števerjanski župan Ivan Humar, predstavnika Slovenske kulturno gospodarske zveze Primožič in Benedetič, zastopnik Slovenske prosvetne zveze s Koroškega Malle, predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete Pavlin, predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Osterman in predstavnica kulturno-prosvetnih organizacij iz Nove Gorice Mušičeva. Pisne pozdrave in voščila so posredovali deželni odbornik za kulturo Barnaba, pred-

sednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Kalan in predsednik Slovenske prosvete iz Trsta Maver.

Udeleženci so imeli na razpolago obširna poročila tajnika Zveze za Goriško Pavšiča in tajnika za Tržaško Slavca, nato pa so bile volitive novega glavnega odbora.

SKPD F. B. Sedej iz Števerjana

prireja

»BRIŠKI PRAZNIK V BOROVCIH«

Program se nadaljuje v petek, 23. t.m., ob 20. uri s tekmovanjem v briškoli, v soboto, 24. t.m., ob 20. uri s plesom z ansamblom Anna e gli allegri Folk, v nedeljo, 25. t.m., ob 19. uri s plesom z ansamblom Franca Miheliča iz Slovenije.

Dobro založen bufet in pokušnja briških vin.

RADIOAKTIVNOST

V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

V ponedeljek, 19. t.m., so tudi v deželi Furlaniji - Julijski krajini sprostili prodajo sveže listnate zelenjave. Dva dni prej je tehnično-znanstveni odbor za nadzorstvo nad radioaktivnostjo izdal zadnje redno poročilo. Odslej bo odbor izdajal sporočila le po potrebi. Odbor je v svojem zadnjem poročilu ponovil nekaj priporočil. Otroci izpod desetih let in nosečnice naj še dalje ne uživajo svežega mleka in svežih mlečnih izdelkov. Mleko z daljšo trajnostjo pa naj uživajo le 15 dni po datumu polnjenja, ki je natisnjen na embalaži. Nosečnicam in otrokom izpod 10. leta nadalje priporoča, naj še ne uživajo sveže listnate zelenjave. Ostalemu prebivalstvu priporoča, naj svežo zelenjavo skrbno opere, naj ne pije deževnice in naj še naprej skrbi za osebno higieno in še zlasti za higieno rok.

Počastitev spomina dr. Alojzija Resa

V soboto, 17. t.m., je poteklo natanko 50 let, odkar je v Benetkah umrl dr. Alojzij Res, do svoje smrti profesor srbohrvaščine na visoki šoli Ca' Foscari v Benetkah, znan pa tudi kot pisatelj oz. publicist, kritik in umetnostni zgodovinar. Rodil se je v Gorici 1. julija 1893, študiral je najprej bogoslovje, kasneje pa slavistiko, v slovenski kulturi na Primorskem pa se je uveljavil zlasti v dvajsetih letih našega stoletja. Bil je pobudnik ustanovitve Naše založbe v Trstu in izdajanja Jadranskega almanaha, po njegovi zamisli je nastal Dantejev zbornik ob 600-letnici tega velikega italijanskega pesnika (1921), v slovenščino pa je prevedel Rožice sv. Frančiška, ki so izšle leta 1927 z odličnimi ilustracijami Tone Kralja. Kot univerzitetni profesor se je ustalil v Benetkah, kjer si je ustvaril družino, tu se je temeljito poglobil tudi v beneško likovno umetnost.

Prof. Res je pokopan na pokopališču na Sveti gori, kjer je njegov grob označen s

skromno ploščico po izvirni zamisli Tone Kralja, leta 1974 pa je Klub starih goriških študentov postavil še nekoliko večjo spominsko ploščo z nekaterimi osebnimi podatki. Grob je bil do nedavnega zanemarjen in v razpadajočem stanju, zato se je Goriški muzej odločil, da ga nekoliko obnovi, prav tako je novejšo ploščo odmaknil na vznožje groba, ker je na prejšnjem mestu nekoliko motila starejšo, izvirno Kraljevo ploščico. Goriški muzej je v soboto, 17. t.m., prav na obletnico smrti, poskrbel tudi za komemoracijo na grobu, ki je potekala ob skromni udeležbi, a zato tembolj intimno. O življenju in delu dr. Resa je na njej občuteno in poznavalsko spregovoril Marijan Breclj, knjižničar Goriškega muzeja. Tej počastitvi spomina zaslužnega, a v naši javnosti žal preveč pozabljenega goriškega rojaka, se je pridružil tudi prof. Hubert Bergant, ki je v svetogorski baziliki za udeležence komemoracije pripravil krajši orgelski recital.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Tržaški rojak Viktor Sulčič je zaslovel v tujini

V razstavnem prostoru Knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu je od 9. do 28. maja na ogled razstava risb in akvarelov arhitekta in slikarja Viktorja Sulčiča.

Rojen leta 1985 v Križu pri Trstu, je Sulčič študiral kiparstvo v Firencah, diplomiral pa je iz arhitekture leta 1922 v Bologni. Svojo umetniško pot je začel v Zagrebu, kjer je sodeloval pri obnovi Meštrovičevega dvorca. Vpliv Meštroviča je čutiti v njegovih skicah, ki so, po mnenju strokovnjakov, osnutki za kipe. Značilna za njih je namreč mogočna, skoraj kiparsko občutena obdelava figur. Znano je tudi, da so v Argentini res izdelali po njegovih zamislih več skulptur.

Pri risbah in skicah se je Sulčič opredelil na socialne motive, na akte in figure ter na religiozne motive. Zanimiva je skupina risb z upodobitvami Judov, kjer se pri oblikovanju obrazov kažejo odmevi evropskega ekspresionizma. Tudi risbe socialnokritičnega značaja, po dimenzijah sicer skromne, izhajajo iz iste tradicije in so nekakšna slovensko-argentinska različica tistega, kar so v istem času na Slovenskem ustvarjali njegovi sodobniki: Veno Pilon, Tone Kralj, Ivan Cargo in drugi. Viktor Sulčič se je leta 1924 izselil v Argentino. Tam se je kmalu srečal s prvo večjo težavo, ko mu niso hoteli nostrificirati italijanske diplome. Ni obupal, pač pa se je vztrajno lotil dela. Bil je sposoben, delal je z zagnanostjo, imel pa je tudi »kanček« sreče, kar je za uspeh prav tako neobhodno potrebno. Ko je skupaj z nekim sodelavcem zmagal na prvem natečaju, so se mu odprla vrata v svet arhitektov in tako so začele nastajati njegove stavbe po Buenos Airesu. Med njimi so zlasti pomembne: pokrita tržnica prav sredi mesta, štadijon atletskega kluba Boca Juniors, cerkev srca Jezusovega pri domu za stare ob italijanski bolnici San Justo, knjižnica Florentino Ameghino in še mnogo drugih. Sulčič se je uveljavil v Argentini, ostal pa je vseskozi zaveden Slovenec in to svoje prepričanje je tudi javno izražal v svojih publicističnih delih. Slovencem, ki jih je že med obema vojnama bilo mnogo v Argentini, je ne-sebično pomagal in si vztrajno prizadeval, da bi v tistem, od domovine tako oddaljenem svetu, mogli zaživeti svobodno, zdravo in udobno življenje. Objavil je tudi niz člankov, kako priti do lastnega doma, lahko skromnega in preprostega, vendar vsestransko uporabnega.

Sulčič je objavil tudi zbirko pesmi z naslovom »Luces i ombras« (1965), ki so napisane po večini v kastiljanščini, nekaj pa jih je tudi slovenskih. Tri leta kasneje je izdal svoje spomine in razmišljanja v knjigi »La olla« z lastnimi ilustracijami. Najpomembnejše njegovo knjižno delo pa je študija o hrvaškem rodoljubu in mislecu Juanu Benigarju, ki je živel in deloval v Argentini in v Čilu »Juan Benigar, el sabio que murio sentado« (1970).

Na razstavi v Tolminu je poleg risb in skic ter avtorjevega avtoportreta tudi niz akvarelov s krajinami in vedutami. V njih upodablja Sulčič lepote gora in obmorskih krajev Južne Amerike, pa tudi svoj tržaški Kras in Dalmacijo. Kras je, ob Hlavytyju, dobil tako še enega akvarelista, morda nekoliko tršega v izrazu, a gotovo enako iskrenega v upodabljanju krajev svojega otroštva in rane mladosti.

Sulčič je razstavljal že leta 1929 v Buenos Airesu skupaj z argentinskimi slikarji, pogosteje pa po zadnji vojni, ko je imel samostojne razstave v Witcombu (1954), v Punta Arenas (1955), v Beogradu (1957), ponovno v Witcombu (1959) in 1968. leta v Buenos Airesu. Ko je umrl, mu je tamkajšnja občina priredila razstavo v mestni hiši, kar je prav gotovo veliko priznanje za njegovo umetnika.

Slovensko-ameriški raziskovalni center s sedežem v Wickliffu, v severno-ameriški državi Ohio, je v znak hvaležnosti za zvestobo slovenstvu in za njegova velika dela podelil arhitektu Sulčiču diplomu častnega člana.

Umrl je v Buenos Airesu 2. septembra 1973. Oktobra 1981. leta mu je priredil spominsko razstavo rodni Križ pri Trstu. V Sloveniji pa je bilo prvič in do zdaj edini prikazano njegovo delo ob desetletnici smrti, leta 1983 v galeriji Rika Debenjaka v Kanalu ob Soči.

Slikarsko zapuščino Viktorja Sulčiča hrani Goriški muzej v Kromberku pri Novi Gorici.

Ob otvoritvi razstave v Knjižnici Cirila Kosmača v Tolminu je o avtorju spregovorila in tudi pokazala diapozitive njegovih artikulturnih del v Buenos Airesu prof. mag. Irena Mislej. Predavateljica, hči primorskih staršev, je rojena v Argentini, kjer je doštudirala umetnostno zgodovino. Od leta 1978 živi v Ljubljani, tam poučuje španščino, ukvarja pa se tudi in predvsem z raziskovalnim delom.

Marta Filli

Vsebinsko bogata in zaokrožena vsebina Primorskih srečanj

Marčna številka Primorskih srečanj objavlja vrsto člankov in prispevkov najrazličnejše vsebine. Na uvodnem mestu je objavljen članek »Meja: zemljepisna in politična resničnost, ki jo kultura lahko preseže«, ki ga je napisala Zdenka Lovec.

Članek je pravzaprav poročilo o poteku 1. mednarodnega srečanja pisateljev ob meji, ki je bil 15. in 16. februarja v Portorožu. Zanimiva se nam zdi »Glosa ob Quagliovih Basidah in nagradi iz Prešernovega sklada«, ki jo je napisal Pavle Merkù. O poeziji rezijanskega pesnika Merkù pravi: »Njegova poezija je vrhunska, obvladaje izraznih sredstev je vzorno, zato njegova poezija prevzame in dolgo zveni v zavesti človeka, ki ji prisluhne. Zato njegova poezija je hkrati glasba in jo moraš dojeti tudi s sluhom, sicer lahko zdrkne mimo tebe, ne da bi pustila sled.« In malo dalje: »Slovenci torej imamo odličnega pesnika Renata Quaglio in smo ga kot takega celo priznali. Zdaj bi ga morali še spoznati.«

Ob visokem življenjskem jubileju akademika Josipa Vidmarja objavlja Stane Čehovin daljši intervju. Vidmar odgovarja na številna vprašanja v zvezi s slovensko književnostjo, narodno zavestjo in kulturo, odnosih med narodi Jugoslavije in rabi slovenskega jezika v javnosti, ob tem pa tudi na vprašanje slovenskih manjšin, tako v zvezi z globalno zaščito kot z gospodarsko in moralno pomočjo Slovenije manjšini v Italiji.

Sledi zanimiva študija Katje Kogej z naslovom »Znanje o vremenu v Goriških Brdih.« Gre za zanimiv etnografski zapis, ki ob osnovnih informacijah o tem, kako so Brici napovedovali vreme, prikaže tudi, kako vreme vpliva na številna kmečka dela.

Primorska srečanja objavljajo na naslednjih straneh sestavek, ki je bil napisan na rob razstavi »Fotografska kronika nekega obdobja — istrski motivi Dore Benčič« in ga je napisal Slavko Gaberc. Umetniški fotografski posnetki pripomorejo, da odkrivamo človekovo okolje in njegove posege v njem. Gre torej za fotografske posnetke, ki pričajo o naši dediščini.

V rubriki »Predstavljamo primorske strokovnjake« je objavljen pogovor Karla Devetaka z Darkom Bratino, ki ga predstavlja pod naslovom »Sociolog v žarišču znanstvenega raziskovanja narodnostne biti«. Darko Bratina spregovori o svojem življenju, študiju v Tridentu in o poklicnem delu na tržaški univerzi ter delu, ki ga posveča Slovenskemu raziskovalnemu institutu, ter o stanju sociologije v Italiji.

Sledi poročilo o mednarodni konferenci na temo »Vzgoja in izobraževanje v večkulturnih družbah«, ki sta ga napisali Vera Klopčič in Sonja Novak - Lukanovič. »Zapisek o ... jugoslovanstvu« Jolke Milič je res priložnost, »za daljši ali krajši premislek in splošno rabo«, kot je rečeno v podnaslovu. Zapis opozarja na večkrat »zelo ohlapno ali celo napačno rabo« tega pojma in njegovih izpeljank. Polpretekli zgodovini je namenjen članek Anice Stucin o »Prvem okrožnem odboru OF in NOO za Idrijsko in Baško«. O gospodarskem stanju na Primorskem piše Lucijan Vuga; članek je posvečen predvsem vprašanju akumulativnosti, kar seveda omogoča modernizacijo.

Sledijo strani, namenjene leposlovju in raznim zapiskom ter recenzijam.

Dušan Jelinčič - Srečanje nikjer

Časnikar Primorskega dnevnika Dušan Jelinčič, rojen leta 1953, se v slovenski publicistiki pojavlja z novo samostojno publikacijo. To je knjižica z naslovom »Srečanje nikjer« in pomenljivim podnaslovom »Potovanje po deželi brez miru«. V rokah imamo torej potopis, a ne gre za navaden opis potovanja v Izrael, ampak za popis tega, kar je pravzaprav vsako potovanje, se pravi nemirno iskanje odgovorov in smislov, obenem pa tudi radovednost in strast po odkrivanju.

Dušku Jelinčiču je treba priznati, da je popisal svoj odnos do doživetij in vtisov, ki jih je pridobil na potovanju, na zelo neposreden način. Njegova doživetja pa bralcu odkrivajo čezelo, ljudi in njihovo miselnost, dogodke in od-

meve o teh dogodkih, ki so obenem kronika potovanja in jedro sporočila. Svojestven pečat dajejo knjižici tisti odlomki, ki govorijo o stikih z drugimi »podobnimi«, a vendar ne enakimi potniki, ki jih Duško in njegov brat Zlatko srečujeta na poti. To so ljudje, ki prihajajo z drugih celin in kulturnih okolij in zanimivo je primerjati njihova gledanja ali misli z Duškovimi.

Predgovor k temu popotovanju je napisal Pavel Stranj, ki je sam, kot trdi, podoben popotnik in torej blizu avtorju. Potopisno pripoved »Srečanje nikjer«, ki je izhajala kot podlistek v Primorskem dnevniku marca in aprila 1985, krasijo tudi dovršene ilustracije Paole Grudina, medtem ko sta naslovno stran pripravila Diego Kolarič in Andrej Vodopivec.

Mahatma Gandhi

MISLI O NENASILJU

V teh dneh sredozemske krize in drugih nesreč, se je italijanska televizija odločila, da predvaja angleški film »Gandhi«, ki je pred nekaj leti zmagal Oskar. V glavni vlogi igra Ben Kingsley, film pa je režiral Richard Attenborough. Gandhi je bil, kot vemo, pobudnik politike nenasilja, ki se je z njim iz individualne ravni premaknila v javno življenje. Objavljamo nekaj misli tega velikega moža, ki so vzete iz antologije njegovih misli in govorov. Nastala je na pobudo Unesca, v italijanskem prevodu je izšla pri založbi Comunità leta 1983 z naslovom »Antiche come le montagne« (Stare kot gore).

Prepričan sem, da je nenasilje neskončno nad nasiljem in da je odpuščanje bolj moško dejanje kot kaznovanje. Odpuščanje plemeniti vojaka. Toda odpovedati se kazni, pomeni odpustiti le, ko imamo možnost izvesti kazen; brez smisla pa je, da bi se z odpuščanjem postavljalo neobgljeno bitje. Miš težko odpusti mački, ko ji dovoli, da jo raztrže. Zato cenim čustva tistih, ki kličejo k zglednemu kaznovanju generala Dyerja in njegovih tovarišev. Raztrgali bi ga, če bi mogli. Toda ne verjamem, da bi Indija bila tako neobgljeno bitje. Želel pa bi rabiti svojo moč in moč vse Indije v boljše namene.

Ne razumite me slabo. Moč namreč ne prihaja od telesne sile. Prihaja iz neukrotljive volje. Glede fizične sile je povprečen Zulujec v vsakem primeru enakovreden nasprotnik povprečnemu Angležu. Toda pred angleškim hlapcem zbeži, kajti boji se njegovega revolverja, oziroma onih, ki bi ga uporabili. Boji se smrti in je šibak, navkljub svoji veliki in močni postavi. Mi, v Indiji, lahko takoj razumemo, da 100.000

Angležev ne more ustrahovati 300 milijonov človeških bitij. Očitno odpusčanje bi torej pomenilo jasno priznanje naše moči. Razsvetljeno odpusčanje mora v nas vzbuditi silen val moči, ki bi onemogočili kakemu Dyerju ali Franku Johnsonu, da bi nakopičila novih žalitev nad vdano glavo Indije. Ne zanima me, če danes moje mnenje ne sega v globino. Preveč se čutimo tlačene, da ne bi bili jezni in maščevalno razpoloženi. Toda ne smem se zadržati, da ne bi povedal, da lahko Indija več doseže s tem, da se odpove pravici do kaznovanja. Radi bi delali boljše stvari, lepše poslanstvo bi radi naznanili svetu.

Nisem vizionar. Trdim, da sem praktičen idealist. Vera o nenasilju ni namenjena samo »rišijem« (modrim) in svetnikom. Namenjena je tudi preprostem ljudstvu. Osnovni zakon ljudi naše vrste je nenasilje, kot je nasilje pravo surovežev. Duh suroveža spi in ne pozna drugega zakona kot moč. Človeško dostojanstvo zahteva ubogljivost višjemu pravu, se pravi, duhovni moči.

Indiji sem si dovolil predlagati stari zakon odpovedi. Za »satyagraho« (navezanost na resnico — s tem pojmom je Gandhi označil svojo tehniko nenasilnega upiranja) in njene stranske veje sta nesodelovanje in civilni odpor le novi imeni za zakon trpljenja. Modrijani, ki so zakon nenasilja odkrili sredi nasilja, so bili večji geniji kot je bil Newton. Bili so večji vojščaki, kot je bil Wellington. Ker so osebno znali rabiti orožje, so spoznali njegovo nekoristnost in so njihovi utrjeni svet naučili, da ne gre iskati rešitve v nasilju, ampak v nenasilju.

V svojem dinamičnem stanju pomeni nenasi-

lje zavestno sprejemanje trpljenja. To ne pomeni sprejemanje krotkega podrejanja volji zlobnega, ampak upreti se z vso dušo volji tirana. Ravnanje po tem osnovnem zakonu naše biti, omogoča posamezni osebi, ča lahko izzove ves mogočni ustroj nepravičnega cesarstva, da reši svojo čast, vero, dušo in tako postavi osnove padcu tega cesarstva, oziroma njegove obnove.

Tako se ne zavzemam, da bi se Indija dejavno posluževala nenasilja, ker bi bila šibka. Hočem, da izvaja nenasilje, ker se zaveda svoje moči in oblasti. Da lahko uresniči to svojo moč, ne potrebuje nobenega vojaškega vežbanja. Zgleda, da bi to potrebovali, ker zgleda, da mislimo, da nismo nič drugega kot kup mesa. Priznati hočem, da ima Indija neumrljivo dušo in se lahko v slavi dvigne nad vsakršno telesno šibkostjo in

MAŠA ZADUŠNICA

V torek, 27. maja, bo ob 19.45 v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah maša zadušnica za pokojnim pisateljem in časnikarjem Mirkom Javornikom, ki je umrl v Washingtonu 1. maja. Prijatelji in znanci bodo na ta način počastili spomin pokojnega slovenskega literarnega ustvarjalca.

izbove fizično zaveznitvo vsega sveta. (...) Če se Indija oprime nauka meča, lahko doseže prehodno zmago. Poročen sem z Indijo, ker sem njej dolžan za samega sebe. Trdno verujem, da ima svoje poslanstvo v svetu. Ne sme slepo posnemati Evrope. Sprejetje nauka meča s strani Indije, bi pomenilo, da je zame nastopil čas preizkušnje. Upam, da se ne bom kazal nevrednega. Moja vera nima zemljepisnih meja. Če bom imel živo vero vanjo, bo prešla meje moje ljubezni do Indije. Moje življenje, z vero v nenasilje (mislim, da je to bistvo hinduizma), je postavljeno na uslugo Indiji.

Vili Stegu

Poskus osvetlitve mišljenja Simone Weil

Nujnost, težnost in čas so torej bistvo bivajočnosti in neskončno daleč od dobrega, so najgloblja zev absurdnosti življenja.

Weilova velik del svojih razmišljanj posveča iskanju sprave med temi nasprotji, išče pot iz stiske, ogroženosti in izpostavljenosti v poslušnost in zaupanje. To pa je mogoče doseči le s potrpežljivim čakanjem, s popolno odpovedjo jazu, z dekreacijo.

Stvarstvo, zlo, greh in smrt

Videli smo že, da v gornjem umevanju biti, bivanja in časa korenini njeno umevanje stvarstva in Boga. Bivanje je raztrganost, ki izhaja iz neskončne razlike med nujnim in dobrim, to je razlika med biva-jočim in bitjo. V umevanju absolutne bi-ti, ki tvori transcendentno enoto dobrega in nujnega, bivanje to enotnost razbija. Zato je neločljivo povezano s krivdo in trpljenjem. Tu korenini Simonino »temelj-no nasprotje«, ki trga prvinsko enotnost dobrega in nujnega in povzroča neskončno razliko med njima. Bivanje je zaznamo-vano z raztrganostjo in teženjem po abso-lutni biti, po biti svojega lastnega bivanja in po so-biti v skupnosti. Zato je bivanje

prostor protislovja in hkrati prostor svobode.

Zato prva stigma človeka ni neznanje, marveč zmota, saj misli, da je ne-bit bivanja resnična bit. Krivda je torej v nerazlikovanju med resnično in namišljeno bitjo, s tem pa je povezana z bitjo samo in s tem s stvarjenjem. »Dejstvo, da obstajajo bitja, ki niso Bog, vključuje možnost greha. Ta možnost ni vezana na svobodo, marveč na bivanje. Ločeno bivanje« (C II, 69).

Če se bivanje odtrga od absolutne biti, ki je njegova edina bit in hoče postati samo sebi bit, če je bivanje le še razmerje samo v sebi in hoče sebi postati edino dobro, postane absurdno. Bivanje brez razmerja do transcendentalne biti je bistvena odtujenost in s tem krivda.

»Stvarstvo, ki je Bog in popolnoma različno od Boga, je bistveno dobro in zlo« (C III, 28). Stvarstvo je odtis božje ljubezni in zato nekaj dobrega, ker pa je tudi odtis božje raztrganosti, je tudi zlo. Zlo kot bivanjska resničnost je povezano z zmotnim stremljenjem človeka po namišljeni biti, ki je ne-bit. Vendar pa se princip dobrega ontološko razlikuje od principa zla. Absolutno, čisto dobro, transcendentalna

lit, izključuje vsako nasprotje. Čistega in absolutnega zla, ki bi bilo nasprotje absolutnega dobrega, ni. (Weilovi nekateri po krivici očitajo dualizem).

Tudi snovnost sama kaže dvojnost: kot avtonomni del stvarstva, ki je zunaj krivde, je odtis božje popolnosti in pojavna oblika transcendentnega dobrega (C II, 215), po drugi strani pa je vzrok in orodje krivde, pa tudi sprave in odrešenja. Tako je »drevo« dozdevnega spoznanja iz iste snovi kot »drevo« resničnega spoznanja, ki je križ. Tako je tudi telo sredstvo odrešenja (CS, 189) in skrajnega trpljenja. Zlu v svetu namreč ne ustreza greh (ta je vedno nekaj posamičnega), marveč trpljenje (C II, 165). Če bi trpljenje ne bilo sprava za zlo, bi bilo v resnici brez smisla, bi bilo »pekel« sam in »čisto zlo«. Tako je zlo, ki je le navidezno neskončno, podvrženo dobremu, ki je bistvo božjega (C III, 50).

Vprašanje zla končno ostaja skrivnost in s tem se Weilova bliža krščanski mistiki, še posebej Jakobu Bohmu.

Človekova krivda je v tem, da si človek prisvoja kozmološko svobodo. »Daj mi moj delež«, to je izvirni greh. Daj mi prosto izbiro, daj mi izbiro dobrega in zla. Mar ni stvarstvo samo dar proste izbire? Kar je stvarstvo za Boga, to je greh za ustvarjena bitja« (CS, 168). Transcendentna utemeljitev zla je torej v biti sami, v Bogu, kot tudi v božjem umiku iz stvarstva, s čimer je nastala neskončna razlika in praznina (CS, 113), pa tudi raztrganost biti, ki se kaže v stvarstvu posameznem

Kdaj bo konec? Ali do kdaj bo še?

Kaj in kje? Prikazovanja v Medjugorju pač. Kaj pa drugega postaja že zvezda stalnica v molčečem in na dnu srca tlečem zanimanju pod vrhno plastjo vsak dan dežujočih vesti iz pestrega okolja med delom in domom, med celinami in oceani. Saj smo zasuti z izstrelki objavljalništva od zore do mraka, da nas glava boli že od enega samega poglavja, kakor je bilo na primer ono iz Černobila. Černobil... Ne bo niti moja utvara, ne intuicija, ne halucinacija, marveč le gola misel, ki se mi je utrnila pod radioaktivnim oblakom ali pred televizorjem ali časopisno vestjo, samo ravnodušna misel: Mar ni černobilska zadeva eden iz tistih v Medjugorju napovedanih predopominov? O Mirjani vem po njenih sorodnikih tole avtentično vest: Ko je bila na obisku pri sorodnikih nekje tam okrog Slavonskega Broda in je spala skupaj s sestrično, se je sredi spanja večkrat silovito vznemirila. Sestrična jo je zjutraj vprašala, kaj je bilo.

SREDOZEMLJE MRTVO MORJE?

V kraju Erice na Siciliji se je zaključil mednarodni simpozij o klimatologiji ali nauku o podnebjju in vremenu. Na simpoziju so globlje preučili predvsem kočljivi problem onesnaževanja Sredozemskega morja. Vsako leto se v Sredozemlje izteka dva milijona dvesto tisoč ton organskih snovi ter tisoči in tisoči ton raznih detergentov, kovin in insekticidov ali pripomočkov za pokončevanje merčesa. Če se bo vse to nadaljevalo, izvedenci menijo, da bo Sredozemlje čez 40 let mrtvo morje. Strokovnjaki so ugotovili, da sicer obstajajo zakoni, ki prepovedujejo onesnaževanje morja, a teh zakonov baje noče nihče spoštovati.

Ta je odgovorila, da jo je že spet v spanju, v sanjah, v pol spanju, ali v prebuditvi strašno vznemirila misel o strahoti dogodka ali dogodkov, ki jih ji je Góspa v Medjugorju napovedala. Kaj bo? Tega Mirjana ne pove, dokler ji ne bo od iste Gospe naročeno objaviti.

Vsi, ki se zanimajo za medjugorske pojave, se sprašujejo kot otroci: doklej bodo prikazovanja? Kdaj bodo prenehala?

Sredi leta 1983 sem zaupno, vljudo potipal pri enem od najbolj kvalificiranih in v medjugorske pojave vpletenih osebnosti o tem vprašanju. Odgovor sem ohranil zase. Polagoma sem le kaki redki osebi tu in tam, tega ali onega jezika zaupal, kar sem slišal, vedno pa z vso rezervo negotovosti.

Ker pa je v zadnjih tednih periodična publikacija o medjugorskih vesteh iz Mantove objavila vest in se ta v ciklostilatih širi naprej, sem sklenil odpreti usta javno, namreč pretekli ponedeljek v Remanzuccu pri Vidmu, kjer so imeli med seboj nič manj kot franciškanskega patra dr. Slavka Barbarića iz Medjugorja in opravili večerno pobožnost po medjugorskem modelu.

Torej... Iz mantovanskega vestnika izhaja, da je Mirjana izjavila, da bo v prihodnjem mesecu juniju neko izredno veliko prikazanje — in da bo to zaključek prikazovanj sploh. Ali bo res tako ali ne, jaz prav nič ne vem. Pač pa se tri leta vprašujem, ali bo tako, kakor sem slišal od kvalificirane osebnosti. Ta mož mi je bil zaupno, pa brez lastnega stališča, povedal takole: »Slišati je, da so vidci prejeli nekaj odgovora od Góspe, namreč dobesedno tole: »Prikazovala se bom še trideset dni potem, ko boste vsi prišli v posest vseh deset skrivnosti, ki vam jih bom postopoma razodela...«. Mož, ki mi je to povedal, je seveda takoj razširil roke in smehljaj, rekoč: »Tolmačite si kakor hočete...«.

Za oboje hkrati sem v ponedeljek pred vso množico ljudi v cerkvi po maši vprašal patra Barbarića. Odgovoril je z običajnim pritoževanjem, češ da se po svetu širijo nekontrolirane in nekritične vesti in poročila, ki ne odgovarjajo dejstvom in resnici. Direktne odgovora pa ni dal. Potem sem mu po drugi osebi izročil ista vprašanja pisno, da jih je bral pri večerji. Mojemu pooblaščenцу je dal zame tale odgovor: »Nič, nič, nič...« Ne vem pa, ali se ta »nič« nanaša le na domnevno Mirjanino sporočilo iz zadnjega časa ali tudi na tisto drugo napoved, ki jo imam osebno že tri leta, ali morda pomeni celo: »Nočem, ne morem odgovoriti; pusti me pri miru!«

Svoboda kajpak vsakomur, da goji slutnje po kaki intuiciji, da bo prav prihodnji junij, točno po okroglih petih letih zaključen ta edinstveni dogodek.

Če pa iščemo samo uteho radovednosti v Medjugorju, ne bomo prišli nikamor naprej. Medjugorje nam nudi izredno jasno, bogato in globoko eksegezo evangelija in nas kliče k spreobrnjenju, da ne bo prepozno. O vsebini medjugorskih sporočil pa imamo dovolj knjig, da si iz njih nasitimo radovednost — in srce.

St. Žerjal

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostovanje Komedija iz Zagreba

E. Kishon - I. Kušan - A. Kabiljo

POROČNI LIST

Režija Želimir Orešković

v soboto, 24. maja, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

v nedeljo, 25. maja, ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu

v ponedeljek, 26. maja, ob 16.30 v Kulturnem domu v Trstu

v torek, 27. maja, ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici

bivajočem. Aktualizirano zlo pa je človekova krivda. To je notranji vzrok protislovnosti bivanja. Kajti vse, kar je v sebi dobrega in je del posamičnega bivajočega, je nujno povezano s krivdo in trpljenjem, kajti sleherni uporaba »svojega deleža« (»daj mi moj delež«) je že zloraba in zapravljanje. Tudi krivda in zlo sta neločljivo povezana, tako da je človekova duša sama razdvojena, kot sta razdvojena božja bit in stvarstvo« (CS, 128).

Dejanska človekova krivda, s katero se zlo aktualizira, je v njegovi volji, ki se sama določa in sama deluje in s tem postaja enaka božji stvariteljski volji. »Greh v meni pravi "jaz"« (C I, 256). Posledica te zahteve, ki je obložena s krivdo, je zatemnitev možnosti spoznanja in napačna podoba bivanja v razmerju do biti. Zahteva po svobodi, s katero uresničuje zlo v posamičnem bivanju, in zlo dejanje samo, ki uničuje bivajoče, dokazujeta absurdnost, ki pa ni absurdnost bivanja samega.

Transcendentna svoboda ni za Weilovo le v dejanski svobodi, v možnosti izbire, marveč v možnosti spoznanja in ljubezni, v možnosti tega, kar je »neskončno majhno«, »nadnaravno«, kar je ostanek božje biti v bivanju. Zato v zlu, ki ga človek stori, odpove spoznanje samo. Tako je zlo mogoče premagati le v procesu dekreacije, ki je vse globlje izkušnja resničnosti. »Izkušnja resničnosti« pa je za Weilovo veselje. »Resničnost je polnost veselja.« (C II, 110). Tako zla ni mogoče premagati z borbo

proti njemu, marveč le s trpljenjem, ki je le na videz nesmiselno, v resnici pa najgloblje očiščevanje bivanja. Je sprava. Tako se razločno kaže končnost zla, kot tudi možnost premagati ga. Zlo je eshatološka naloga slehernega bivanja. Na poti premaganja zla je nujno zlomiti odpor jaza, ki je »princip nasilja«. S tem je krog sklenjen: vse mišljenje se mora ločiti od jaza, ki je izvir vsega zla. To pa pomeni, da mora mišljenje, ki je vedno le potrditev jaza, postati čista pripravljenost in čakanje (AD, 93).

Vse mišljenje Simone Weil je najtesneje povezano z mišljenjem o smrti, »z načinom umiranja«, še več, »način umiranja« je zadnji kriterij človekove resničnosti sploh. Tako je smrt sama, oziroma vednost o smrti, zakon mišljenja. »Nikdar nisem hotela misliti na prihodnje življenje, a vedno sem verovala, da je čas smrti merilo in cilj življenja« (AD, 37).

Nesmrtnosti si ne moremo misliti znotraj pojma življenja, tudi ni predmet vere, tako postavljeno umevanje nesmrtnosti je škodljivo« (C III, 121). Vendar pa smrt nikakor ni izničenje v materialističnem smislu. Pomeni sicer konec osebnega, samodoločujočega se jaza in tako le končna stopnja dekreacije. Zato ima smrt najgloblji pozitivni pomen, saj ni odpoved bivanju, marveč njegova krona. Saj je smrt kot najgloblja absurdnost bivanja v času in nujnosti pot k polnosti biti. Pri tem ne smemo prezreti, da je Simonino pojmovanje

nje bivanje že od samega začetka obteženo s krivdo in je le v procesu dekreacije, katere zadnja stopnja je smrt, usmerjeno k svojemu cilju.

Če se pričinja umiranje že v času in je navzoče že v trpljenju, ki mu je bivanje izpostavljeno, in če je to trpljenje že očiščevanje krivde, ki je v neskončni oddaljenosti bivanja od dobrega, potem ta oddaljenost v času smrti ni nič manjša, marveč se v strahotnem stopnjevanju trpljenja dopolni do kraja. Agonija smrti je preizkušnja bivanja, v kateri se želja po spoznanju odloča za ali proti. To je žgalna daritev in križanje samo, dokončna odpoved bivanju in zato spoznanje resnice in združenje »neskončno majhnega« z resničnostjo biti, z Bogom. Če se to ne zgodi, je smrt v pritrjevanju avtonomiji bivanja popolno zanikanje spoznanja in zadnje dejanje upora — zadnja skrivnost človekovega končnega bivanja.

V tej luči je smrt sama zadnja pot »od trpljenja k spoznanju«. Tako je skrajno trpljenje tudi skrajno spoznanje. Pritrditev umiranju in smrti je najvišja človekova možnost: je polnost človekove avtonomije v trenutku popolne odpovedi uporabi avtonomije same, to je trenutek popolne poslušnosti in nadnaravne ljubezni. Je zadnje protislovje življenja in njegova ukinitvev in s tem ukinitvev sleherne odtujenosti; ukinitvev »razlike med nujnim in dobrim«.

(Dalje)